

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.08.2009, sp. zn. 32 Cdo 2421/2009, ECLI:CZ:NS:2009:32.CDO.2421.2009.1

Číslo: 102/2010

Právní věta: Smlouvou o postoupení pohledávky lze postoupit samostatně příslušenství pohledávky (právo na úroky z prodlení), aniž by byla postoupena i samotná pohledávka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.08.2009

Spisová značka: 32 Cdo 2421/2009

Číslo rozhodnutí: 102

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Postoupení pohledávky

Předpisy: § 524 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 2. 2. 2007, odkazuje na ustanovení § 107a o. s. ř., potvrdil usnesení ze dne 3. 11. 2006, jímž O b v o d n í s o u d p r o P r a h u 2 zamítl návrh, aby do řízení na místo dosavadní žalobkyně AEL „v rozsahu částky 4 210 812 Kč“ vstoupila společnost BC, s. r. o. (dále jen „společnost“). Žalobkyně tvrdila a doložila, že dne 20. 10. 2005 uzavřela se společností smlouvu o postoupení pohledávky (dále jen „smlouva o postoupení pohledávky“), jejímž předmětem bylo postoupení části pohledávky za žalovanými, a to úroků z prodlení ve výši 25 % z částky 13 481 988,40 Kč od 1. 3. 2001 do 30. 5. 2002 ve výši 4 210 812 Kč.

Odvolací soud přisvědčil soudu prvního stupně v závěru, že právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod práva účastníka řízení, o něž v řízení jde, nenastala, a nebyla tak splněna podmínka předpokládaná ustanovením § 107a o. s. ř. pro připuštění vstupu společnosti v navrhovaném rozsahu na místo dosavadní žalobkyně. Odvolací soud dovodil, že právo na zaplacení úroků z prodlení může být samostatně uplatněno, stále však jde o příslušenství pohledávky, nikoliv o „jistinu, tzn. pohledávku“. Zdůraznil, že lze postoupit část pohledávky, je-li dělitelná, jde však o kvantitativní dělitelnost „pohledávky – jistiny, nikoliv odtržení příslušenství od jistiny“. S odkazem na ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák. uvedl, že z dikce citovaného ustanovení, s postoupenou pohledávkou přechází i příslušenství, jednoznačně vyplývá, že jiné nakládání s příslušenstvím pohledávky je vyloučeno, a smluvní strany nemohou pro příslušenství pohledávky dohodnout jiný režim. Odvolací soud uzavřel, že žalobkyně smlouvou o postoupení pohledávky žádnou pohledávku nepostoupila a právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod práva účastníka řízení, o něž v řízení jde, nenastala.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř., a v němž namítá, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Odvolacímu soudu vytýká nesprávnost závěru, že nenastala ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod práva, o něž v řízení jde, neboť úroky z prodlení za určité období vyjádřené konkrétní částkou nemohou být postoupeny smlouvou o postoupení pohledávky s ohledem na znění ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák., jež smluvním stranám nedává možnost dohodnout se jinak. Dovolatelka má za to, že tento závěr je v rozporu s ustanovením § 2 odst. 3 obč. zák. V něm je vyjádřen princip „privátní autonomie“ a v zásadě dispozitivní charakter norem soukromého práva. To znamená, že účastníci mohou vždy dohodou upravit odchýlně od zákona vzájemná práva a povinnosti, pokud to zákon výslovně nezakazuje nebo z povahy konkrétního ustanovení nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit. Ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák. ani žádné jiné nebrání postoupení části pohledávky bez ohledu na to, jde-li o „jistinu“ pohledávky nebo o její „přirostlé“ příslušenství, když nemožnost odchýlit se z něho nevyplývá. Proto navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. b) o. s. ř. a je i důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V dané věci jde o aplikaci příslušných ustanovení občanského zákoníku upravujících postoupení pohledávky z hlediska možnosti postoupení úroků z prodlení za určité období vyčíslených konkrétní částkou jakožto příslušenství pohledávky, aniž by byla převedena samotná pohledávka.

Podle ustanovení § 524 obč. zák. věřitel může svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou smlouvou jinému (odstavec 1). S postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená (odstavec 2).

Závěr odvolacího soudu, podle něhož žalobkyně smlouvou o postoupení pohledávky žádnou pohledávku nepostoupila, protože úroky z prodlení mohou být postoupeny jen s pohledávkou, považuje Nejvyšší soud za nesprávný, vycházející z nesprávného výkladu ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák. Toto ustanovení určuje, že s postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená. V projednávané věci pohledávka (ze smlouvy o úvěru) ve smyslu ustanovení § 488 obč. zák. postoupena nebyla, smlouva o postoupení pohledávky se týkala jen úroků z prodlení vyčíslených procentní sazbou z dlužných splátek úvěru za určité období konkrétní částkou.

Odvolací soud však z ustanovení § 524 odst. 2 obč. zák. vyvodil i závěr, podle něhož nebyla-li postoupena pohledávka, nemohou být postoupeny ani úroky z prodlení vyčíslené za určitou dobu konkrétní částkou. Tento závěr ale z uvedeného ustanovení nevyplývá a nemožnost postoupit úroky z prodlení samostatně, aniž by byla postoupena i pohledávka, jejímž jsou příslušenstvím, nevyplývá ani z žádného jiného ustanovení občanského zákoníku.

Byť jsou úroky z prodlení příslušenstvím pohledávky, neznamená to, že jsou neoddělitelně spjatý s pohledávkou. Jsou samostatným hmotněprávním nárokem, samostatně uplatnitelným a disponovatelným, ve vztahu k pohledávce jsou nárokem akcesorickým. Není proto správný názor,

podle něhož má-li se právní úkon týkat úroků, musí se týkat pohledávky, jejímž jsou příslušenstvím. Úroky z prodlení lze samostatně uznat a započíst, aniž by zároveň musela být uznána a započtena jistina, a mohou být i smluvně převedeny na jiného. Smlouva o postoupení pohledávky, kterou došlo k převodu práva na zaplacení úroků z prodlení (§ 369 obch. zák.) ve výši 25 % z částky 13 481 988,40 Kč za dobu prodlení od 1. 3. 2001 do 30. 5. 2002 představujících částku 4 210 812 Kč, je tak ve smyslu ustanovení § 107a o. s. ř. skutečností, s níž právní předpis spojuje převod práva, o němž v řízení jde.

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není správné, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu a spolu s ním i rozhodnutí soudu prvního stupně – ze stejného důvodu – zrušil podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).